

Sygn. akt II UK 722/16

POSTANOWIENIE

Dnia 28 listopada 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z wniosku K.S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.
o zwrot nienależnie pobranego świadczenia,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 28 listopada 2017 r.,
skargi kasacyjnej od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 2 czerwca 2016 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. nie obciąża wnioskodawcy kosztami pełnomocnika organu rentowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 2 czerwca 2016 r., sygn. akt III AUa (...), Sąd Apelacyjny w (...) – w sprawie z wniosku K.S. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L. o zwrot nienależnie pobranych świadczeń – zmienił zaskarżony apelacją organu rentowego wyrok Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w L. z 27 października 2015 r., sygn. akt V U (...), w ten sposób, że oddalił odwołanie wnioskodawcy od decyzji organu rentowego z 12 maja 2015 r., którą odmówiono K.S. odstąpienia od żądania zwrotu należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń w kwocie 13.855,13 zł oraz kosztów upomnienia w kwocie 11,60 zł.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego wnioskodawca zaskarżył skargą kasacyjną. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania wskazano, że w sprawie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości – „art. 84 ust. 8 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, gdyż mając na względzie przedmiot nawet niniejszego postępowania - wskazać (zapytać) należy, iż czy przy dokonywaniu wykładni tego przepisu i ustalaniu czy zachodzą tzw. „szczególne uzasadnione okoliczności” Sąd związany powinien ustalić, czy spłata nienależnie pobranego świadczenia (miesięcznej raty) nie spowoduje okoliczności, iż skarżący znajdzie się poniżej minimum socjalnego/egzystencji”.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o: nie przyjęcie skargi do rozpoznania; względnie z ostrożności procesowej o oddalenie skargi kasacyjnej; - zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz organu rentowego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu przed Sądem Najwyższym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna wnioskodawcy nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że „istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości” (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.). Nie można

jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.

Zgodnie z dotychczasowym orzecnictwem Sądu Najwyższego skarżący – opierając wniosek o przyjęcie jego skargi do rozpoznania na przyczynie przyjęcia skargi określonej w przepisie art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. – powinien nie tylko określić, które przepisy wymagają wykładni, ale także wskazać, na czym polegają poważne wątpliwości związane ze stosowaniem tych przepisów wraz z podaniem doktrynalnego lub orzeczniczego źródła tych wątpliwości (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, Biuletyn SN 2002 nr 7, s. 10). Konieczne jest opisanie tych wątpliwości, wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 3 listopada 2003 r., II UK 184/03, z dnia 22 czerwca 2004 r., III UK 103/04, czy też z dnia 17 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 43). Jeżeli zaś skarżący powołuje się na rozbieżności w orzecnictwie sądowym, to zobowiązany jest przytoczyć te rozbieżne orzeczenia Sądów, przy czym musi wykazać, że występująca w nich rozbieżność ma swoje źródło w różnej wykładni przepisu albo wykazać, że wykładnia dokonana przez Sąd drugiej instancji sprzeczna jest z jednolitym stanowiskiem doktryny lub orzecnictwa Sądu Najwyższego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2008 r., II CSK 21/08, LEX nr 794605). Chodzi przy tym o rozbieżności w wykładni przepisu prawa, a nie o rozbieżności w jego zastosowaniu. Ponadto, ze względu na publiczne cele, jakie ma do spełnienia rozpoznanie przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej, skarżący powinien także wykazać celowość dokonania wykładni przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 19 października 2012 r., III SK 15/12, LEX nr 1228636 oraz z dnia 19 października 2012 r., III SK 13/12, LEX nr 1228618).

Autor rozpatrywanej skargi poza tylko sygnalizacją potrzeby wykładni powołanego przepisu art. 84 ust. 8 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych nie przedstawia w uzasadnieniu wniosku juretrycznej argumentacji, którą wykazałby, że istnieje przyczyna przyjęcia jego skargi do rozpoznania określona w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Uzasadnienie wniosku w swoich

twierdzeniach o potrzebie wykładni wskazanego przepisu prawa nie uwzględnia w ogóle stanowiska zaskarżonego wyroku w zakresie analizy interpretacyjnej przepisu art. 84 ust. 8 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku wskazał, że art. 84 ust. 1 pkt 8 ustawy systemowej ma charakter wyjątkowy. Szczególne okoliczności, o których mowa w powołanym przepisie są traktowane jako wystąpienie po stronie ubezpieczonego takiego stanu, w którym zwrot nienależnie pobranych świadczeń uniemożliwi bądź znacznie utrudni mu bieżące funkcjonowanie i zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych. Mogą to być okoliczności związane ze stanem zdrowia, brakiem pracy, tragicznym zdarzeniem losowym, sytuacją rodzinną. Według Sądu drugiej instancji wnioskodawca, pomimo ciążącego na nim obowiązku, nie wykazał, aby w sprawie zachodziły szczególne okoliczności uzasadniające odstąpienie od żądania zwrotu nienależnie pobranych świadczeń. W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy bezpodstawnie ustalił, że stan narządu wzroku wnioskodawcy nie rokuje poprawy, a wraz z zaawansowaną łuszczycą uniemożliwia mu wykonywanie pracy. Schorzenia te istniały wcześniej i nie stanowiły przeszkody dla wnioskodawcy w uzyskiwaniu przychodów. Wnioskodawca nie przedstawił dokumentów świadczących o jego ciężkiej sytuacji finansowej; nie przedstawił żadnych dokumentów świadczących, że korzysta z pomocy instytucji socjalnych. Na wnioskodawcy spoczywa ciężar wykazania faktów istotnych dla rozstrzygnięcia, tymczasem zgromadzone w sprawie dowody nie są wystarczające do uznania, że egzystencja wnioskodawcy i jego rodziny jest zagrożona.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. (pkt 1.). Rozstrzygnięcie zawarte w pkt 2. niniejszego postanowienia ma swoją podstawę w art. 102 k.p.c.

as